

Sjøfugl drepes i fiskegarn

Økningen i antallet sjøfugl som drepes i fiskegarn er dramatisk. Årsaker til dette er introduksjonen av nye, mindre synlige syntetiske materialer i fiskegarn sammen med en betydelig økning i fiskeaktiviteten.

Dette er vokst til et forvaltningsmessig problem både i Norge og i andre land. Dessverre kan vi fremdeles oppleve at konfliktsituasjoner med bifangst av sjøfugl i garnfisket beskrives som «mindre omfattende.»

De utsatte artene

Mange sjøfuglarter er utsatt for drukning i ulike fiskeredskaper til forskjellige tider på året. Alkefugl, skarv og ærfugl synes å være mest utsatt på landsbasis, mens lom, praktærfugl og havelle kan være utsatt for store tap lokalt. Erfaringene fra Nord-Norge og Trondheimsfjorden viste at antall fugler som går i garn varierer svært mye innenfor en sesong og mellom forskjellige garn typer.

Stor bestandsnedgang

Dødelighet som rammer kjønnsmodne sjøfugler vil resultere i en direkte og til dels betydelig bestandsnedgang. Dette vil være tilfellet dersom det hovedsakelig er voksne fugler som drukner i garn. De har så lav ungeproduksjon at de ikke er i stand til raskt å kompensere store tap av hekkende fugler. Er en art først redu-

Lomvi går ofte fast i fiskegarn; derfor er hekkebestanden gått kraftig tilbake i flere kolonier i Nord-Norge.

sert kraftig i antall, kan det ta svært mange år før den vil være tilbake på sitt normale bestandsnivå, selv ved optimale betingelser for øvrig.

Vurdering av konflikten

Når man skal vurdere hvordan denne konflikten best kan undersøkes og håndteres, er det flere aspekter som må legges til grunn:

- **Forvaltningsmessig** - ved at sjøfuglbestander kan bli kraftig redusert i antall.

- **Økonomisk** - ved at utbyttet av fisket blir mindre, og ved at sjøfugl i fiskegarn fører med seg merarbeid.

- **Etisk** - hvis vi kan unngå unødige tap og lidelser, bør vi ikke da være villige til å akseptere visse reguleringer i fisket?

- **PR-messig** - mediedekning av framtidige store tap av sjøfugl kan gi negativ omtale av fiskerne.

SAMARBEID MED FISKERNE NØDVENDIG

For de fleste fiskere er konflikten sjøfugl/garn et ytterst følsomt tema. Hvis Direktoratet for naturforvaltning skal gjennomføre et prosjekt for å undersøke problemets omfang og vurdere mulige forebyggende tiltak, må det legges opp til et nært samarbeid med fiskerne og

deres organisasjoner før en setter i gang med omfattende datainnsamling.

Regulerende tiltak, enten de er frivillige eller ikke, kan føre til merutgifter eller tap for fiskerne. Spørsmålet blir da hvem som skal bære disse utgiftene. I noen konfliktsituasjoner er det ikke så

mye innsats som skal til fra fiskerne for å redusere eller forebygge de verste tapene. Det blir et spørsmål om vi kan akseptere at vår aktivitet skal ramme andre levende vesener på en så dramatisk måte uten å reagere på det og gjøre noe med det, selv om det koster oss litt.

FORVALTNINGSMESSIGE TILTAK

Lakseoppsynet kan være spesielt på utkikk etter landnøter som står ulovlig nær fuglefjell. En eller to kontroller pr. sesong skulle være nok til å få fjernet garn som står ulovlig og dermed også til å få redusert i vesentlig grad omfanget av bifangst av sjøfugl i disse garnene.

Reguleringer

Skal reguleringer settes inn, f.eks. i torskefisket, kan dette gjøres ved at fiske tillates i perioder eller på steder der konflikten garn/sjøfugl er liten.

Hvis drivgarnfisket skal åpnes igjen, kan det f.eks. bare tillates i områder hvor denne konflikten er liten.

Spesielle fangstredskaper

Ved fiske i spesielt risikofylte områder kan bare spesielle fangstredskaper brukes (garn med bestemte maskevidder, garn som er mest mulig synlig for fugl, f.eks. bomull eller spunnen nylon med røde og grønne tråder).

Det kan arbeides for at hensyn til sjøfugl også blir innarbeidet i internasjonale fiskerieravtaler; dermed begrenses/

reguleres også andre lands fiske i områder og perioder med risiko for tap av sjøfugl.

Overvåkning

Sjøfuglbestander kan overvåkes i områder med store tap i garn og i områder uten slike tap, slik at effekter på bestandsnivå kan dokumenteres. Her bør en fortrinnsvis velge områder der en har data fra tidligere undersøkelser. Overvåkning reduserer ikke konflikten omfang, men vil gi viktige data for forvaltning og forskning.

«Alkeslag» i Finnmark

Hver sommer var det enkelte dager med «alkeslag.» Det forteller tre drivgarnsfiskere fra Hjelmsøy i Vest-Finnmark. De fikk så mye alkefugl i garnene at de hadde problemer med å dra dem inn i båtene.

Ofte måtte lenka slepes til land og tømmes for flere hundre alker (for fiskerne en fellesbetegnelse for lomvi, polarlomvi og alke).

Det mest uheldige med dette fisket var at det nesten utelukkende tok voksne hekkefugler ved hekkekoloniene. Alkefuglene er ikke tilpasset en høy dødelighet blant voksne; store tap av voksne individer vil derfor føre til nedgang i hekkebestanden.

Konfliktens omfang

Vi vet ikke hvor store de totale tap av sjøfugl i fiskeriedskaper er. Dette er viktig informasjon når resultater fra de nasjonale overvåkningsprogrammene for hekkende og overvintrende sjøfugl skal vurderes.

Fiskegarn er en viktig dødelighetsfaktor som en må ta hensyn til for flere arter.

Stoffet er hentet fra:

NINA Oppdragsmelding 078

Arne Follestad,

Karl-Birger Strann:

«Sjøfugl og fiskegarn. Problemets omfang og karakter i Norge.»

Tre typer tap av sjøfugl

Tapene av sjøfugl i fiskegarn kan grovt inndeles i tre kategorier:

1. Daglige små og tilfeldige tap

Det er viktig å kartlegge omfanget, for samlet kan tapene bli store nok til å få betydning for sjøfuglbestandene. Vi ser ikke noen aktuelle forebyggende tiltak som kan settes inn her. Dette er trolig tap vi må leve med.

Informasjon til fiskerne om den samlede betydning av slike tap kan kanskje føre til at hver enkelt fisker gjør sitt til å forsøke å redusere tapene ved for eksempel å være litt mer oppmerksom på hvor garnene settes i forhold til flokker av fugl.

2. Tilfeldige, store tap

Det er viktig å kartlegge omfanget av tapene og under hvilke omstendigheter

slike tap skjer. Bedre varsling fra fiskere eller oppsyn kan gjøre det mulig å få samlet opplysninger om hvor mye sjøfugl som drukner.

Hvis midlertidige reguleringer av fisket kan settes inn på meget kort varsel, kan dette være et aktuelt forebyggende tiltak for å unngå at slike situasjoner oppstår.

3. Regulære, store tap

Det er også her viktig å kartlegge omfanget av tapene og under hvilke omstendigheter slike tap skjer.

Visse reguleringer kan her synes nødvendige for å redusere tapene av sjøfugl. Det er viktig at reguleringer eller andre tiltak som settes inn, ikke gjør at noen fiskere taper på dette i forhold til andre.

Gjenfunn av ringmerket fugl

I gjenfunnsmaterialet ved Ringmerkingsentralen kan vi finne god dokumentasjon på at enkelte arter, som skarvene, er svært utsatt for drukning i garn og torskeruser, særlig i overvintringsområdene i Midt-Norge.

Analysen av dette materialet kan gi en grov oversikt over hvilke arter og aldersgrupper som er mest utsatt, hvilke fangstredskaper de er mest utsatt for og til hvilke årstider konflikten er størst. Det vil også gi noe informasjon om hvilke

bestander som er mest utsatt for tap.

Gjenfunnsmaterialet er i dag beheftet med endel svakheter, dels fordi innsatsen ikke er jevnt fordelt i landet, dels fordi fiskerne vegrer seg mot å sende inn ringmerker fra sjøfugl som er gått i garn eller russer. Mange mener at opplysningene vil bli brukt mot dem.

God informasjon til fiskerne om formålet med merkingene kan rette på mye av dette og gi verdifull kunnskap til forvaltningen.

BESTILLING: NINA Oppdragsmelding 078 kan bestilles fra NINA v/informasjonsjefen. Porto/eksp. kr. 35,-.